

M. a kol. (2002): Královéhradecko. In: Mackovič P. a Sedláček M. (eds.): Chráněná území ČR, svazek V. – Agentura ochrany přírody a krajiny ČR a EkoCentrum Brno, Praha, 410 pp.

Huml O. (1981): Vstavač bledý na Holmolce u Miletína. – Živa, Praha, 4: 132.

Chán V. (ed.) (1999): Komentovaný červený seznam květeny jižní části Čech. – Příroda, Praha, 16: 1–284.

Jatiová M. et Šmiták J. (1996): Rozšíření a ochrana orchidejí na Moravě a ve Slezsku. – Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, Brno, 539 p.

Madlík J. (1948): Vstavač bledý, *Orchis pallens* L., u Chocně. – Věda Přír. 24/1 in Hort. Sanit., Praha, 1: 24.

Moravec (1958): Poznámky k regionálně fyto geografickému hodnocení vápenců u Strakonice. – Preslia, Praha, 30: 1–18.

Mudra P. (2001): Nové naleziště vstavače bledého (*Orchis pallens* L.) v Čechách. – Erica, Plzeň, 9: 185–186.

Pokorný P., Sádlo J., Kaplan M., Mikolášková K., Veselý J. (2005): Paleoenvironmentální výzkum na Vladaři. Paleoenvironmental investigations at the hillfort Vladař (Czech Republic). Archeologické rozhledy LVII: 57-99.

Procházka F., Velišek V (1983): Orchideje naší přírody, Academia, Praha, 284 pp.

Šoltysová L. (2000): Plán péče o PP Holmolka. – Ms. 17 pp. (Depon in: AOPK Hradec Králové).

Šourek J. (1941): Nález *Orchis pallens* ve východních Čechách. – Věda Přír., Praha, 7: 216.

Petr Krása

AOPK, středisko Karlovy Vary

Ojedinělé nálezy jeskynních perel

V Karlovarském kraji jsou vápencová území vzácná a velmi malá, ale i mimo ně se můžeme ojediněle setkat s někte-

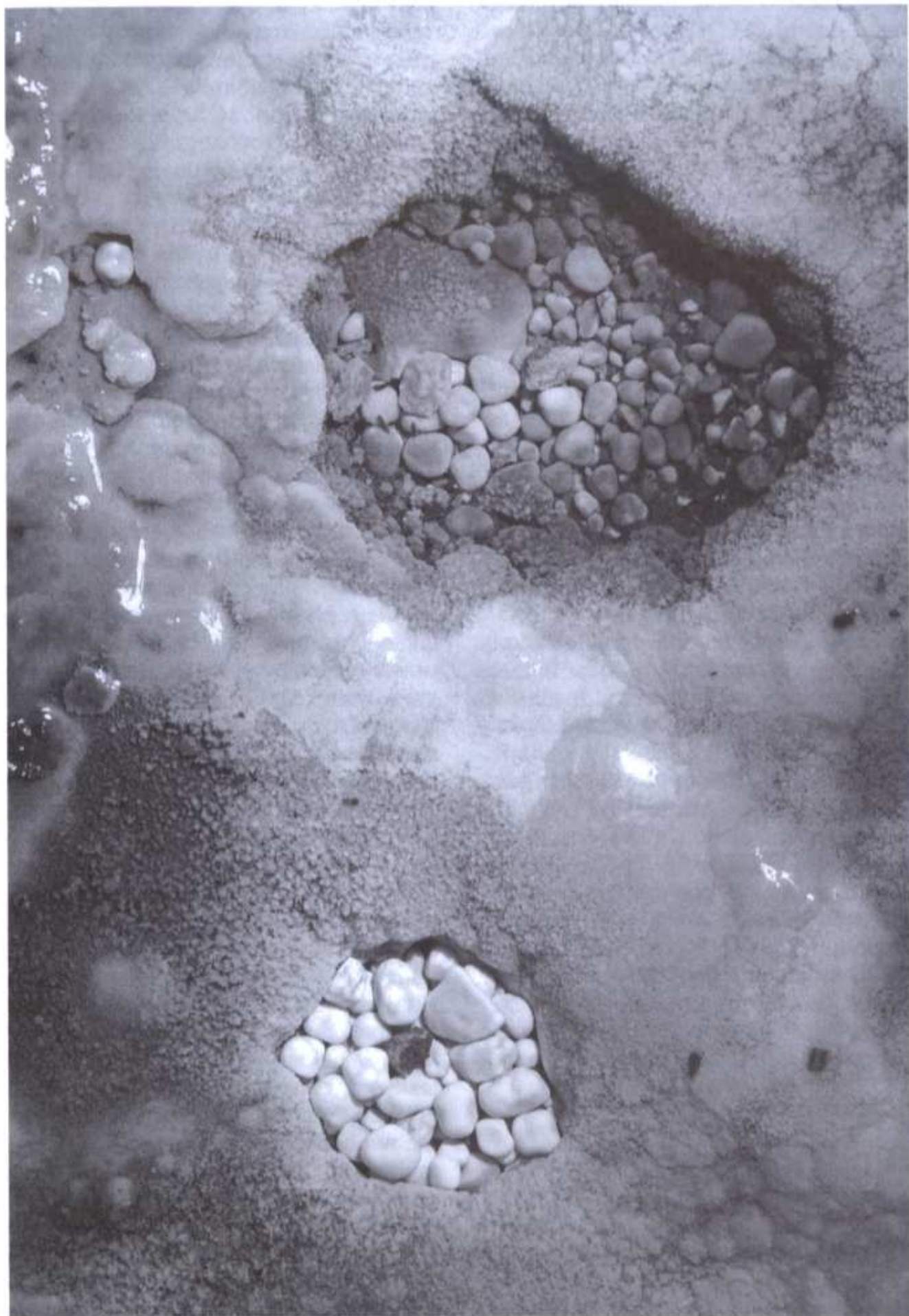
rými drobnými jevy známými spíše z krasových jeskyní.

Svědčí o tom dvě lokality s nálezy jeskynních perel. Jeden náhodný nález se poštěstil v zimě roku 2006 v Lokti, při prohlídce starého sklepa tesaného ve skalách. Druhý nález ze zimy 2007 byl ověřením převzatého údaje (Oldřich Bušek, ústní sdělení), a to ve staré dědičné štolě u Korunní kyselky.

Jeskynní perly, řazené mezi pizoidy, jsou drobné útvary vznikající sekundárně ve vhodných podzemních prostorách zejména krasových území. Mohou vznikat pouze v místech, kde na zpevněné dno kape pravidelně malé množství vody. Pokud kapající voda vytvoří na dně malou prohlubeň, ve které se udrží drobná zrnka písku, může započít proces vzniku jeskynních perel. Pravidelným kapáním vody obohacené uhličitánem vápenatým dochází k vrstvení vápencového obalu (sintru) na zrnko písku. Tlak kapek způsobuje otáčení a vzájemné omílání obalovaných zrněk v jamce, a to následně umožňuje pomalý vznik oválných nebo kulovitých tělísek podobných perlám. Velikost takto vzniklých obalených perel se pohybuje nejčastěji mezi 5 až 15 mm. Dobu vzniku perlové podoby zrnka můžeme v závislosti na místních chemických podmínkách odhadovat minimálně na několik desítek let.

Ve staré štolě vyražené nad Korunní kyselkou se nachází několikametrové pásmo, kde jsou stěny se stékající vodou pokryty jemnou sintrovou výzdobou. Na dně chodby se v tomto pásmu místy drží malé množství vody v drobných jamkách. V některých z nich jsou vznikající jeskynní perly ještě jako nepravidelné kulovité útvary, v jedné jamce již najdeme nádherné bílé perly. Na dalších místech se nachází ještě několik kulovitých zrněk s krupičkovitým nárůstem sintru.

Rozsáhlý starý sklep v Lokti tesaný v žulové skále ukrývá na svém konci malé jezírko se stálou vodou a výškou hladiny několik centimetrů. Na několika místech do jezírka pravidelně kape voda a dává tak vzniknout ohraničeným hlubším jam-

Jeskynní perly ve staré štole u Korunni. Foto Petr Krása

kám, ve kterých jsou zachycena písková zrna. Nenalezneme tu vytvořené klasické bílé perly, ale pravidelné kulovité perly kovově tmavého zabarvení. Toto specifické zabarvení způsobuje pravděpodobně průsak vody horninami obohacenými o některé sloučeniny.

Tomáš Dostál

Krajské muzeum Karlovarského kraje, Cheb

Zavraždění Albrechta z Valdštejna a osud jeho vrahů

Násilná smrt Albrechta z Valdštejna vždy přitahovala pozornost badatelů z řad profesionálních či amatérských historiků. Stohy stran popisují poslední chvíle vévody frýdlantského a jeho tragický skon. Poněkud v pozadí za touto notoricky známou událostí zůstává skryt a opomíjen neméně dramatický osud osob podílejících se na krutém konci císařského generalissima. Tento příspěvek se pokusí tuto disproporci alespoň trochu napravit.

Hvězda zapadá

Teprve počínající noc a příchod tmy přerušily 16. listopadu roku 1632 strašnou řež, která s děsivou intenzitou zuřila po většinu tohoto velmi sychravého dne. Pomalu utichalo řinčení zbraní a zvolna doznívaly poslední výstřely jedné z nejdůležitějších bitev třicetileté války, jež se odehrála v blízkosti malého městečka Lützen, ležícího západně od Lipska. Jednalo se o střetnutí, které nepoznalo jednoznačného vítěze. To ovšem nikterak nebránilo oběma proti sobě stojícím armádám, na jedné straně oddílům císařským, posíleným o vojáky katolické Ligy a na straně druhé švédským a saským jednotkám, přisvojovat si palmu vítězství. Případnou euforickou náladu však vojákům z království Tří korunek

musely značně pokazit trpké a nepříjemné pocity hořkosti. Bitva totiž znamenala konec nejenom vojenské kariéry ale i pozemské poutě švédského krále Gustava II. Adolfa, který byl v jedné z četných lítých pútek zastřelen císařskými kyrysníky. Neočekávaná smrt bezpochyby nejschopnějšího protivníka a soupeře znamenala přelom i v životě generalissima císařských armád, frýdlantského vévody, Albrechta z Valdštejna.

Jedná se nesporně o smělé tvrzení, ale zdá se, jako by od tohoto okamžiku pozvolna, přesto do jisté míry nezadržitelně, začala pohasínat hvězda, která po dlouhá léta ozařovala jiskřivou a strmou Valdštejnovu kariéru. Svým neprůhledným až dvojakým jednáním s mocenskými rivaly habsburského domu, to jest Švédy, Sasy či Francouzi, a pochybnosti budícím lavírováním dokázal vévoda v následujících patnácti měsících na císařském dvoře ve Vídni vyvolat obrovskou vlnu odporu a záště, čímž poskytnul pestré směsici svých zjevných i skrytých nepřátel, rozličným intrikánům i pouhým bezcharakterním závistivcům pádné argumenty, kterými bylo možno ospravedlnit razantní zákrok namířený proti jeho osobě, o jehož nezbytnosti a nutnosti se nakonec podařilo císaře Ferdinandu II. přesvědčit.

Rozsudek

Panovník čelil obrovskému tlaku španělské a vatikánské kliky, byl vystaven jedovatým pomluvám řady ničeho se neštítících ambiciózních vysokých důstojníků, kteří by rádi zaujali Valdštejnovu pozici. Mezi nimi nad jiné vynikal především generálský triumvirát sestávající z Jana Matyáše Gallase, Ottavia Piccolominiho a Jana Aldringena. Císař tak pomalu ztrácel důvěru ve svého nejlepšího vojevůdce, pochyby sžíraly jeho těžce zkoušenou mysl. Nakonec, po velkém vnitřním boji, podlehl naléhání a 24. ledna roku 1634 podepsal patent, kterým Albrechta z Valdštejna zbavoval vrchního velení císařské armády a zároveň na jeho místo jmenoval vévodova dosavad-

arnika

Přírodou a historií Karlovarského kraje 1/07

Orel mořský v Karlovarském kraji
Nová lokalita vstavače bledého
Jeskynní perly